

Des-normalitzar totes les formes de violència

Una imatge d'arxiu de la manifestació del 8M del 2021 a Reus | Alba Cartanyà

Al llarg del 2021, fins a **15 dones han estat assassinades** (<https://www.femicidi.cat/dones-assassinades-a-catalunya-2021/>) a mans d'homes a Catalunya. Aquests crims, anomenats **femicidis**, són la cúspide, l'expressió més cruel de les violències de gènere. Però es produeixen, i la vida continua com si res, perquè se sostenen sobre tot un sistema patriarcal que **normalitza altres formes de violència** -potser més subtils, però bé que habituals i acceptades. Comentaris pel carrer, infravaloració a la feina, bromes sexistes, crítiques al físic, la imposició de l'amor romàntic, el mandat dels rols de gènere o les dinàmiques sexuals abusives són algunes d'aquestes constants que les dones han de suportar dia rere dia i que acaben derivant en violències més visibles i reconegudes, com les agressions, les violacions o els mateixos assassinats.

Es difícil, i suposo que impactant, adonar-se de la **connexió** existent entre aquestes actituds aparentment innocents i la suposada maldat que cal per matar algú. Però és imprescindible deixar de veure-ho com realitats separades i entendre que tot forma part de la mateixa problemàtica derivada d'un sistema que perpetua una constant submissió de les dones (i d'altres identitats). "No hi ha cap sistema d'opressió que es mantingui només amb el terror", explica la **professora de Dret Constitucional a la URV i experta en temes de gènere, Neus Oliveras Jané** (1969), sinó que cal que hi hagi "tota una gran part assumida i normalitzada per la societat".

L'ICEBERG DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

[h3]Patriarcat i capitalisme[/h3]

"Si no canviem el sistema, el que fem és anar posant-hi **pedaços**, però no ho estem solucionant des de l'arrel", comenta Oliveras. En la línia del que també sostenen grans feministes com la filòsofa Silvia Federici, "**el patriarcat i el capitalisme van de la mà**, perquè aquest sistema se sosté gràcies al treball invisible i no remunerat de les dones", ja que històricament han estat elles les encarregades de tota la tasca reproductiva i de cures, en el sentit més ampli d'aquest camp, cosa que ha facilitat l'acumulació de capital i de riquesa.

Des que les dones van començar a incorporar-se al mercat de treball, s'ha anat produint un procés de "**desvalorització** de les activitats fins ara feminitzades", apunta Oliveras, "donant el missatge que no són importants per a triomfar" en aquest món en què vivim. Però llavors, qui s'encarrega de sostenir la vida? Oliveras creu fermament que els homes "han de canviar": han d'aprendre a compartir els espais i a corresponsabilitzar-se, per exemple, de les tasques de la llar i de la cura del seu entorn: "Això potser per ells és perdre, si ens ho plantejem en termes capitalistes, però a nivell personal és guanyar en la forma de ser".

[h3]Masculinitat tòxica[/h3]

Des que naixem, i fins i tot abans, ens travessa tota una socialització a partir de la divisió binària entre el gènere masculí i el femení. D'aquesta manera, hi ha un model de feminitat, i un de masculinitat, que ens encapsula i alhora deixa fora altres identitats que s'escapen d'aquestes dues. A més, ens marca com hem de ser, com ens hem de comportar (sobretot de cara als altres) i què espera la societat de nosaltres.

És innegable que les característiques associades a cada model impacten en com ens relacionem. En aquest sentit, s'utilitza el terme "**masculinitat tòxica**" per fer referència a aquella identitat masculina que, a través d'actituds concretes, perpetua la seva superioritat sobre les dones. I això comprèn des de conductes com protegir una dona per considerar-la fràgil, o controlar-la des d'un sentiment de possessió; fins a d'altres més quotidianes com sexualitzar-la, objectualitzar-la o dubtar de les seves capacitats pel simple fet de ser dona.

I quan més fàcilment surt a la llum aquesta masculinitat tòxica (imposada des de ben petits i reforçada al llarg dels anys), és sobretot en un entorn on tot són homes. "**La complicitat**

masculina costa de trencar, perquè si algú assenyala una actitud que no toca, aquell pot deixar de formar part del grup dels dominants i passar llavors al grup de les víctimes", explica Oliveras.

L'experta relata que la igualtat és una meta que interpel·la directament els homes i que requereix accions: "Va amb ells des del moment en què, com a homes, tenen per defecte un paquet de privilegis amb els quals viuran sempre. Els escoltaran més, donaran per suposat que treballen millor, que són més forts, més competitius, més capaços". Davant d'això, cal que ells actuïn i desmuntin aquesta construcció i, sobretot, "renunciïn a uns privilegis que no els corresponen".

Superant la fase de sentir-se atacats, cal que reflexionin sincerament sobre les conductes que tenen cap a les dones i fer **autocrítica**, i crítica si cal, als homes del seu entorn. En certa manera, hi ha molts homes que se senten "desubicats" o fora de lloc, sense saber ben bé quin ha de ser el seu paper en aquest procés. "Pot ser que hi hagi homes que recapacitin i intentin canviar; i d'altres que es reafirmen en la seva posició i vagin en contra del feminisme per mantenir la seva supremacia", lamenta Oliveras. És difícil saber quina de les dues tendències s'imposarà en un futur, però s'ha d'admetre que les estructures "estan molt aferrades" perquè "fa molts anys que tot funciona així".

[h3]Un problema social[/h3]

Precisament els comentaris, les actituds, i les formes de relacionar-nos diàriament són peces clau per aconseguir canvis més reals. "En termes generals, **el problema no són les lleis**", assegura Oliveras, ja que "sobre el paper, les dones tenen els mateixos drets que els homes". El problema doncs, recau en el fet que "la societat no és igualitària" i, per tant, "per més que apliquem lleis que pretenen ser igualitàries, la societat continua sent desigual".

D'aquesta manera, l'experta apunta que "no es pot resoldre tot a cop de dret" i que s'ha de protegir la dona que denuncia, però no només des de les instàncies judicials, sinó entre totes i tots. Un aspecte important, per exemple, és la necessitat de centrar l'atenció en l'agressor i no en la víctima-supervivent: "En qualsevol dona que ha estat maltractada hi ha un maltractador, i hem de fer-lo visible".

I això no passa només per indignar-se quan hi ha un cas molt mediàtic, i desitjar la pena més alta pels agressors. Perquè llavors estem personalitzant el problema, relegant-lo a un fet anecdòtic, i entenent que es tracta d'homes que "estan bojos". **I ens oblidem que les violències ens impacten a totes en diferents nivells; i que els homes les exerceixen també en diferents nivells, fins que alguns se senten tan legitimats com per posar fi a la vida d'algú.** En l'àmbit sexual, per exemple, malauradament gairebé totes les dones han patit o coneixen algú que ha patit abusos, però (vaja, sorpresa) ningú coneix cap agressor.

Així doncs, hem de començar a no qüestionar la declaració de la dona, a creure-la quan relata el que ha viscut, i no emparar-se en "però si és un bon noi". Tant si es tracta d'un cas mediàtic que veiem als mitjans, com si es tracta d'una amiga que ens ho explica. I no deixar passar comentaris de mal gust. I si ens n'assenyalen algun que hem fet nosaltres, doncs pensar i rectificar. "Ens hem d'empoderar, hem de dir les coses sense avergonyir-nos", anima Oliveras, "Que res quedi impune".

L'experta opina que, si alguna cosa uneix a totes les dones, "és el fet de patir les violències masclistes, i la por que ens passi alguna cosa". I exclama: "Hem de ser pesades; i si ho som totes, potser algú reacciona". També cal una **educació amb perspectiva de gènere**, sensibilització, i més control als mitjans, a les xarxes socials, als anuncis, o a les pel·lícules, apunta l'experta, i avisa: "Hem avançat molt, però encara queda... No podem aturar-nos, perquè si ho fem, tornarem enrere".

En aquest sentit, i de cara a dates assenyalades en el calendari com el 25-N o el 8-M, Oliveras recorda que el feminisme "no només és una etiqueta", sinó que es tracta "d'una **ideologia i d'una pràctica política del dia a dia**". És un espai de reflexió que permet repensar el món i construir-ne un de nou i millor; i per això és urgent que comencem a **des-normalitzar totes les formes de violència**, per impedir que puguem arribar a tolerar 15 dones assassinades en un sol any, i la vida continuï com si res.